

LR Seimo Žmogaus teisių komitetui

2022-05-09; S-2022-05-09

DĖL NUOMONĖS APIE EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS DĖL KOVOS SU SMURTU PRIEŠ MOTERIS IR SMURTU ŠEIMOJE

Lygių galimybių plėtros centras ir Lietuvos žmogaus teisių centras susipažino ES Tarybos pasiūlymu dėl Direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje ir besąlygiškai pritaria pateiktam pasiūlymui taikyti smurto dėl lyties sąvoką nacionaliniuose teisės aktuose. Konvencijoje siūlomos sąvokos įtvirtina smurto prieš moteris ir mergaites sampratą, patikslina smurto dėl lyties formas (fizinis, seksualinis, psichologinis ir ekonominis smurtas) ir apibrėžia nusikalstamas veikas prieš asmenį (seksualinį smurtą, įskaitant išžaginimą, seksualinį priekabiavimą, prekyba žmonėmis seksualinio išnaudojimo tikslais, persekiojimas, moterų lyties organų žalojimą, moterų žudymas dėl lyties, neapykantos nusikaltimai dėl lyties, smurtas internete ir t.t.).

Lietuvoje smurtas artimoje aplinkoje sudaro apie penktadalį visų Lietuvoje fiksuojamų nusikaltimų, o net 79 proc. nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje yra moterys ([Lietuvos statistikos departamentas](#)), kurios jį patiria neproporcingai dėl istoriškai susiklosčiusių nelygių moterų ir vyrų galios santykių visuomenėje. Europos lyčių lygybės institutas preliminariai įvertino smurto prieš moteris šeimoje nuostolius, kurie kasmet gali sudaryti apie 600 mln EUR.

Smurtas prieš moteris šeimoje įgyja sunkių formų, kuomet smurtautojas taiko prievartinės kontrolės mechanizmus. Pasitelkdamas lyčių stereotipus jis manipuliuoja teisėsaugos sistema siekiant sumenkinti fizinę ir emocinę smurto žalą. Siekiant veiksmingai spręsti smurto prieš moteris problemą būtina įvertinti, kad moterys neproporcingai dažniau patiria smurtą ir prievartinę kontrolę. Negalima ignoruoti šių faktų ir, taikant tiek prevencijos, tiek apsaugos priemones, svarbu atsižvelgti į moterų ir vyrų galios, socialinių vaidmenų, lūkesčių ir elgesio normų skirtumus mūsų visuomenėje. Tik taikydami tikslingas ir konkrečių grupių padėti atliepančias priemones galima įveikti smurto artimoje aplinkoje priežastis užuot kovojus su pasekmėmis.

Moterys dėl savo lyties smurtą patiria ne tik artimoje aplinkoje, bet ir darbovietėse, švietimo įstaigose, gaunant paslaugas ir kituose viešuose sektoriuose. Tačiau Lietuvoje vis dar neturime veiksmingų pagalbos seksualinio smurto aukoms ir seksualinio priekabiavimo prevencijos instrumentų, grubiai pažeidžiamos neįgalių moterų teisės vykdant prievartinę sterilizaciją, nepripažįstamos plačiai paplitusios smurto formos kaip nusikaltimai dėl garbės, moterų lyties organų žalojimas, prievartinės santuokos ir kt. Lietuva yra globalaus pasaulio dalis ir negalime ignoruoti šių smurto formų prieš moteris ir mergaites.

LIETUVOS ŽMOGAUS
TEISIŲ CENTRAS

Tvirtai manome, kad EP ir ET Konvencijos sąvokų ir tikslinių prevencinių ir apsaugos priemonių perkėlimas į Lietuvos nacionalinę teisę sustiprins valstybės atsaką į smurtą prieš moteris ir mergaites

Žmogaus teisių organizacijų koalicija

Koaliciją sudaro:

DiversityDevelopment Group;
Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė;
Lietuvos žmogaus teisių centras;
Lygių galimybių plėtros centras;
Nacionalinė LGBT* teisių asociacija LGL;
Psichikos sveikatos perspektyvos;
Romų visuomenės centras;
Tolerantiško Jaunimo Asociacija;
Žmogaus teisių stebėjimo institutas

Raštą inicijavo:

Lygių galimybių plėtros centro direktorė Virginija Aleksejūnė

Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Jūratė Juškaitė

Raštą parengė: dr. Vilana Pilinkaitė-Sotirovič, vilana@gap.lt
Kristina Rūkaitė, kristina@lchr.lt.